

VAN 'CHAOS' TOT 'KO'S'? OF OVER HET PLEZIER EN DE ZIN(LOOSHEID) VAN BANGMAKERIJ*

DOOR | **PIERRE VANDERVORST**

«Angst is de vreselijkste van de emoties, want hij beïnvloedt in de eerste plaats de rede; hij verlamt het hart en de geest.»

Rivarol

«Efficiënte leiders zijn zij die ons helpen onze zwakheden, onze angsten en de beperkingen van ons egoïsme te overwinnen en die ons ertoe brengen om handelingen uit te voeren die moeilijker zijn, verstrekkender, en die dichter de perfectie benaderen dan dat waartoe we normaal in staat zijn.»

David Foster Wallace ¹

1. «CHAOS» ...? – DE KINDERBIJSLAG KRIJGT UITSTEL – OF DE ORGANISATORISCHE BIJNA-STILSTAND VAN DE KENTERING DENKPISTES

«Wetenschappelijke activiteit bestaat voor het grootste deel uit geweldige inspanningen; en niemand kan een groot geleerde worden als hij blijk geeft van een onvermogen tot het opbouwen van hypothesen. Ook in de politieke activiteit speelt de verbeelding een immense rol; maar in de politieke activiteit worden de hypothesen niet opgebouwd vanuit bewegingloze feiten, zonder oog voor het leven; in de politiek betreft de verbeelding de mensen en hun lijden (...) (...).

Wie die kracht tot dramatiseren niet heeft, is niet in staat de algemene en bijzondere maatregelen onder ogen te zien die het mogelijk maken de behoeften in het dagelijks leven te verenigen met de middelen van de staat (...) (...).

* Inleiding tot het colloquium van Partena, Kinderbijslag morgen: chaos of continuïteit?, 24 april 2014, Academiënpaleis, Brussel.

(1) Geciteerd door John Carlin, *Le sourire de Mandela*, Paris, Seuil, 2013, p. 201.

De grootsheid van een politicus is afhankelijk van zijn vermogen tot vooruitzien; de kracht van een politieke partij hangt af van het aantal mensen met dat vermogen dat ze in haar rangen telt (...) (...)»

Antonio Gramsci²

Dames, heren, beste collega's,

Er wordt mij gevraagd een inleiding te geven op een onderwerp dat eigenlijk al lang heeft kunnen rijpen, maar waar politiek gezien nog geen enkel duurzaam fundament voor werd gelegd of afgewerkt sinds op een zomerdag in 2011, om vijf uur 's ochtends, zo wordt verteld, zich dat voordeed wat een humanistische vicepremier noemde "de Chinese hersenbreker van de tijdens onderhandelingen betwiste symboliek".

Ik zal niet uitweiden over deze uitspraak van voor de komst van de panda's – al is ze dat wel waard – maar we hebben vandaag niet veel tijd en moeten doorwerken om een antwoord te vinden op de vragen, angst en onzekerheid die nog blijven na een eerste verklaringsronde.

Vanaf de 'Basisnota van de formateur' van 4 juli 2011³, bevestigd door 'Het Institutioneel Akkoord voor de Zesde Staatshervorming' van 11 oktober 2011⁴, was de toon gezet, zonder ook maar een zweem van dubbelzinnigheid voor wie kon lezen, voor wie het ontstaan van onze sociale bescherming voor ogen hield, voor wie in staat was om te zien dat tegen 2020 de gewestinstellingen uit de mist van de onderhandelingen zouden oprijzen: voor het eerst sinds haar bestaan als gecoördineerd en geïntegreerd systeem werd in België een van de takken van de sociale zekerheid in één keer volledig geregionaliseerd. Ons kleine koninkrijk, dat surrealisme al langer hoog in het vaandel draagt, werd de eerste (heel waarschijnlijk de eerste of in elk geval toch een van de zeer weinige – ik neig naar het eerste, maar kon dat niet doorgedreven onderzoeken) staatsstructuur ter wereld waar, voor een bevolking die elders een hedendaagse grote stad vormt, vier verschillende stelsels voor kinderbijslag zouden bestaan. Dat volstaat om Bismarck, Beveridge, Van Acker, Troclet, vader Delpérée en zovele anderen zich in hun graf te doen omdraaien!

(2) Onzinnigheid van de politiek, in *Pourquoi je hais l'indifférence*, Parijs, Rivages poche (Petite Bibliothèque), 2012, pp. 61-62. Ik gebruikte dit citaat al bij het begin van mijn bijdrage aan het werk *De Communautarisering van de gezinsbijslagregeling – La Communautarisation des allocations familiales*, Brugge, die Keure/Bruxelles, la Charte, 2013, p. 15.

(3) Deel I, punt 10. Hervorming van het gezinsbeleid, p. 61.

(4) Punt 3.3. Detail van de overdracht van bevoegdheden van de federale staat aan de vier gewestinstellingen, Kinderbijslag, p. 36.

Omdat we hier willen bestuderen hoe deze 'communautaire landing' in dit stadium zonder luchtverkeersleiders veilig kan worden uitgevoerd na de overgangsfase, zal ik mij, zullen wij ons, als u ermee instemt, houden bij de hoofdzaak, de krachtlijnen, zonder al te lang stil te staan bij de duizenden vragen, problemen en obstakels van technische, administratieve of menselijke aard die uit deze evolutie-revolutie voortvloeien en waarvan niemand de complexiteit kan ontkennen, maar die we toch zullen moeten beheersen en bedwingen.

Ik verwees al naar de eerste verduidelijkingen die werden gegeven. Die hebben, voor de overdracht op 1 juli, ervoor gezorgd dat we binnen de aanvankelijke sfeer van zwaarmoedigheid, ontsteltenis, verwarring en ernstige wanorde die sommigen in stand hielden, niet in de onder de regionaliseringsdrang ontstane val van de 'chaos'⁵ liepen! Voor mij zijn er zes van die verduidelijkingen, of denkpistes, net zoals er zes mogelijke redenen zijn die stof tot nadenken vormen over het afwenden van een mogelijk ko.

1.1. EERSTE VERDUIDELIJING: DE OVERGANGSPERIODE 2014-2016-2020

Er waren heel wat vragen over deze aangekondigde overgangsp periode, over de startdatum, de einddatum, de mogelijke tussenfasen, de snelheid waarmee de maatregelen zouden worden doorgevoerd, de duur ... In de speciale wet met betrekking tot de zesde staatshervorming werd alles verduidelijkt en gekaderd, waarbij snelle en ingrijpende wijzigingen waarover geen overleg was gepleegd, werden weggewerkt en er drie grote bakens werden uitgezet: 1 juli 2014, 1 januari 2016, 1 januari 2020.

1.2. TWEEDE VERDUIDELIJING: HET DOORKNIPPEN VAN DE VEILIGE NAVELSTRENG VAN DE SOCIALE ZEKERHEID

Er waren vragen over het financiële lot van de overgedragen bevoegdheid en de herverdelingscriteria ... De speciale wet betreffende de hervorming van de financiering van gemeenschappen en gewesten heeft knopen doorgehakt. We zullen op korte termijn – vanaf 1 januari 2015 - kunnen nagaan of de gekozen parameters (de demografische sleutel van kinderen van 0 tot 18 jaar ...), de toegekende budgettaire enveloppes (6,5 miljard EUR in het totaal) het mogelijk maken om deze bevoegdheid aan de gewestinstellingen over te laten of dat, zoals bepaalde sociale werkgeverssecretariaten – omdat het om hun bevoegdheden gaat - en de U.C.M. voor de kinderbijslag al beweerden, de defederalisering, onder andere, door de ingevoerde

(5) Zie mijn interview door Willy van Eeckhoutte, opgenomen in *De communautarisering van de gezinsbijslagregeling – La communautarisation des allocations familiales*, Brugge, die Keure/Bruxelles, la Charte, Annexe 2, 2013, pp. 155-157, waarvan de standpunten ruimschoots werden bevestigd.

gewestvarianten⁶, en nog meer door al de gebruikelijke en vele, door een lange ervaring ingewikkeld geworden wijzigingen, extra kosten zal veroorzaken die mogelijk tot lagere voordelen of hogere fiscale of parafiscale voorheffingen zullen leiden.

1.3. DERDE VERDUIDELIJKING: GELIJKE KINDERBIJSLAG VOOR LOONTREKKENDEN-ZELFSTANDIGEN-AMBTENAREN

De vraag leefde of de in het akkoord beloofde gelijktrekking voor loontrekkenden en zelfstandigen werkelijkheid zou worden en zo ja, wanneer en of ze al dan niet minimaal zou zijn⁷ ... De algemene kinderbijslagwet (AKBW) verrast ons met een snelle en doorgedreven gelijkschakeling, met, behalve een volledige afstemming van de tarieven, een bijna volledig gemeenschappelijk gamma toekenningsvoorwaarden voor loontrekkenden, zelfstandigen en ambtenaren.

1.4. VIERDE VERDUIDELIJKING: DE OPTIMALISERING VAN HET BETALINGSCIRCUIT

Er heerste twijfel over het feit of de betrokken federale overheidsdiensten (RKW, RSVZ) tot eensgezindheid zouden kunnen komen en vooral over de mogelijkheid dat de deelnemende instellingen uit de sectoren loontrekkenden en zelfstandigen toenadering zouden kunnen zoeken. Al vrij snel werd de rivaliteit aan de kant gezet met een akkoord tussen de socialeverzekeringsfondsen voor zelfstandigen die besloten om hun kinderbijslagdossiers onder leiding van de RKW over te dragen aan de kinderbijslagfondsen voor loontrekkenden, waardoor die goed op weg zijn om algemene kinderbijslagkassen te worden. Er kwam tegelijkertijd een interessante optimalisering uit voort van het betalingscircuit, die nog werd versterkt door een progressieve volledige overname van de hele openbare sector door de RKW.

1.5. VIJFDE VERDUIDELIJKING: HET DOMICILIE, TOEWIJZINGSCRITERIUM VOOR DE GEWESTINSTELLINGEN

Met ongeduld en nieuwsgierigheid werd er gewacht op het criterium voor de communautaire toewijzing. Dat zou duidelijk maken welke toekomst de vier gewestinstellingen te wachten stond, welke de beslissingen zou nemen en voor wie, tot welke men zich zou moeten richten om te weten wie de aanvragen zou onderzoeken en

(6) Volgens de U.C.M. tijdens de persconferentie in april 2014 zou het verschil tussen de lopende uitgaven en de begrote uitgaven voor 2015 op een tekort van 73,5 miljoen EUR voor Wallonië uitkomen, op een overschot van 61 miljoen voor Vlaanderen, van 9,7 miljoen voor de Duitstalige gemeenschap en van 2,8 miljoen voor Brussel, dat profiteert van de opname in de demografische basisleutel van kinderen van Europese ambtenaren die geen Belgische kinderbijslag ontvangen. Wallonië zou worden bestraft omdat er voor de toekomstige begrotingen niet voldoende rekening werd gehouden met zogenaamd sociale supplementen (gestort voor de kinderen van werklozen, gepensioneerden en invalide werknemers).

(7) Zie op dit vlak met name mijn bijdrage aan het hierboven vermelde boek «De Communautariseren van de gezinsbijslagregeling», §2, 2. De gelijktrekking, pp. 20-21.

de uitbetaling zou doen. Ook daar zorgde de wet voor een doorbraak: het domicilie zal als criterium fungeren. Voor dat domicilie zal dan wel een eenvormig concept moeten worden aangewend om juridische onzekerheid te vermijden, maar daar lijkt al een consensus over te bestaan, in die zin dat het om de hoofdverblijfplaats moet gaan zoals die is bepaald in artikel 3, paragraaf 1, 5° van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een rijksregister van de natuurlijke personen.

1.6. ZESDE EN LAATSTE BELANGRIJKE VERDUIDELIJING: FAMIFED IN INTERFEDERALE BAAN

Er was nog weinig geloof in de toekomst van de RKW na de overgangperiode of zelfs vanaf het moment dat er vervroegd meer autonomie zou worden uitgeoefend. De AKBW vormt de dienst om in een federaal agentschap voor de kinderbijslag, of FAMIFED, en voert in zijn beheerscomité de vertegenwoordigers in van de vier gewestinstellingen, waardoor het een meer dan federale instelling wordt, met een interfederale samenstelling, wat het desgevallend mogelijk maakt om afgeslankt maar gezond te overleven, om te beheren waarvoor de gewestinstellingen niet de competenties, geschiktheid of zin hebben om zelf of alleen te beheren (het algemene kadaster, de intergewestelijke of Belgisch-Belgische mobiliteit enzovoort). Zo kan FAMIFED het perfecte platform worden voor het verantwoordelijke interfederale beheer van wat nog steeds in vrijwillig overleg zal moeten worden beheerd en de geprivilegieerde ontmoetingsplaats vormen om alle wenselijke coördinatie tot een goed einde te brengen en de projecten voor een samenwerkingsovereenkomst voor te bereiden.

*

Kortom, wat ook het resultaat van de verkiezingen op 25 mei zal zijn, op 1 juli zullen zowel in het noorden als in het zuiden de dienstverlening, de onderzoeken van aanvragen en de betalingen verder worden uitgevoerd. De budgettaire navelstreng die het recht met de kinderbijslag en het algemene financiële beheer voor loontrekken en zelfstandigen verbindt, zal echter zijn doorgesneden. In tegenstelling tot wat Ben Weyts, fractieleider voor N-VA in de Kamer⁸ beweert, zal de overdracht 'volledig' gebeuren, het 'federale kader' zal worden verlaten en er zal naar andere niveaus worden overgestapt, maar via een veilige overgangperiode.

2. TOT 'KO'S' ...?

– DE MOGELIJKE NIEUWE WERELD VAN DE KINDERBIJSLAG – OF HET MOMENT VAN DE WAARHEID VOOR DE GEWESTEN EN HET COMMUNAUTAIRE STOF TOT NADENKEN

«Vandaag bestaat er een ontwerp waarbij het mogelijk is alle bevolkingslagen op te nemen, ook de armste. Het gaat om de creatie van een eenheidsstelsel, gebaseerd op de rechten van het kind, zonder band met de beroepsactiviteit.

(8) Nl. *Le Soir*, 25 april 2014, p. 7.

Het is een verleidelijk ontwerp. Maar het moet binnen zijn context beoordeeld worden. De rechten van het kind, die via het systeem van de kinderbijslag worden bevestigd, vloeien niet voort uit een hogere macht. Ze bestaan binnen een sociaal verband, dat van een maatschappij die deze rechten toekent aan diegenen die ze uiteindelijk nodig zal hebben (...). » Er zijn nog heel wat andere maatregelen dan de kinderbijslag die «de basis vormen voor echte rechten van het kind» en de mogelijkheid bieden om «beter rekening te houden met het belang van het kind en de jongere binnen onze samenleving», maatregelen «ingegeven vanuit een bekommernis om sociale rechtvaardigheid die is toegespitst op het kind», en die «een stramien vormen: dat van een gezinsbeleid dat de platgetreden paden verlaat. Ze tonen dat de kwestie van de kinderrechten niet uitsluitend de zaak is van één sector binnen de sociale zekerheid. Het gaat om een globale zaak, die op het niveau van onze maatschappij moet worden geregeld.» En «het is samen met een van die andere maatregelen dat de hervorming van het kinderbijslagstelsel zich voordoet voor wat het in hoofdzaak is: de invoering van een sociale en juridische structuur, waaruit stilaan nieuwe kinderrechten ontstaan en nieuwe ruimte voor het gezin binnen onze samenleving.»

Philippe Busquin ⁹

1989-1990

We weten wat daar grofweg het resultaat van is. Maar de organisatoren van dit colloquium nodigen uit om vooral te argumenteren en voorbij de vooraf uitgezette lijnen gedachten uit te wisselen, om tot ideeën, voorstellen, oplossingen te komen om de politici stof tot nadenken te geven zodra ze aan de macht komen, zodat ze met kennis van zaken kunnen besturen en stimuleren. Het gaat om een hele reeks andere thema's die naar voor moeten worden gebracht of afgevoerd, waarover moet worden beslist en waarin moet worden geselecteerd op basis van hun relevantie, hun kracht en de in de toekomst te volgen richting. Ik heb er zes weerhouden, in een tijdelijke, neutrale volgorde, die tegen het einde van de ochtend volgens prioriteit moeten worden gerangschikt op basis van een te verbeteren of aan te vullen inventaris.

2.1. EERSTE THEMA, EERSTE VAARWEL OF POTENTIEEL KO: KUNNEN WE ZONDER DE SOCIOPROFESSIELE BAND?

Moet die band, die er altijd is geweest, met zijn uitzonderingen en zwakke punten, worden uitgeschakeld (heb ik zin om uit mijn rol te stappen)? Moeten we overscha-

(9) Presentatie ter gelegenheid van een studiedag over de hervorming zoals die werd vooropgesteld in de programmawet van 22 december 1989 en toepasbaar vanaf 1 april 1990. Voor wat er precies moet worden begrepen onder een kinderbijslagstelsel gebaseerd op de kinderrechten, zie mijn voordracht van 25 jaar geleden, «*Prestations familiales et projets de réforme*», *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid (BSTZ)*, juni-juli 1989, II, B, 2, p. 440. Mevrouw Lisein-Norman verdedigde in haar proefschrift *Les prestations familiales dans l'Europe des six*, Edit. Universiteit Brussel, 1974, veertig jaar geleden «de noodzaak om in het kader van een globaal gezinsbeleid» de rechten van loontrekkenden, zelfstandigen en ambtenaren «te integreren in een homogeen kinderbijslagstelsel».

kelen van een model dat steunt op een socioprofessionele basis, met de werkgever (of zelfstandige) die kiest bij welke instelling wordt aangesloten, overschakelen naar een universeel 4x4-model gebaseerd op een subterritoriaal, communautair burgerverband, gelegd via het domicilie, een nieuw verband of ankerpunt dat onder andere inhoudt dat de keuze voor een uitbetalingsinstelling door iemand anders wordt gemaakt, als die keuze blijft bestaan? En wiens domicilie moet dat dan zijn? Met andere woorden: schakelen we al dan niet resoluut over op het paradigma van de rechten van het kind door ons bij voorkeur op dat laatste te focussen, zonder de mensen uit het oog te verliezen die dat kind zolang het minderjarig is, onder hun hoede nemen en opvoeden?

2.2. TWEDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER COORDINATIE EN ONGEWENSTE NIET-CONCURRENTIE?

Het thema van de overgangperiode en wat daarna moet komen, gedeeld of niet, gecoördineerd of niet, waarbij de wet in zekere mate en na een bepaalde termijn effectieve individuele, gesplitste gewestautonomie toelaat. Mogen de eenvormige normen en de verworven federale uitvoeringsovereenkomsten brutaal aan stukken worden getrokken door een overgang met variabele vorm, door communautaire overgangsmaatregelen met verschillende looptijden?

Zullen tegelijkertijd de verwachtingen in verband met overleg, ongewenste niet-concurrentie en onsamenhangendheid bij het naleven van de verworven autonomie gegerend worden? Of zal FAMIFED een waaier aan verdedigingsinitiatieven ontwikkelen? Het "Protocol betreffende het administratieve beheer en de uitbetaling van de gezinsbijslagen door de met deze taak belaste instellingen", dat werd ondertekend door de vicepremier en de minister voor Sociale Zaken, de staatssecretaris voor Sociale Zaken, Gezinnen en Personen met een handicap, de minister-president van de Waalse regering en de Franse Gemeenschap, de voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad, de minister-president van de Duitstalige Gemeenschap, de minister-president van de Vlaamse regering, nodigt meer uit tot optimisme dan tot pessimisme.

2.3. DERDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER DE KINDERBIJSLAGFONDSEN?

Het derde thema is van levensbelang voor de kinderbijslagfondsen, die historische spelers zijn. Moeten deze fondsen op termijn verdwijnen, aan de kant worden geschoven ten voordele van andere bestaande instellingen (ziekenfondsen, ministeriële diensten, gemeenten ...) of moeten ze worden opgericht, heruitgevonden en zo ja, welke goedkeuringscriteria gelden dan?

Elke gewestentiteit moet zich daarover voor eind 2019 uitspreken. Hoe vroeger hoe beter, uiteraard. Wat hebben de kinderbijslagfondsen te bieden om ervoor te zorgen dat ze kunnen blijven? Wat maakt ze onmisbaar (ervaring, expertise, flexibiliteit,

beheer, uitmuntendheid ...)? Hebben zij er bij deze overlevingsoperatie geen groot belang bij zich innoverend op te stellen en uit hun traditionele rol van eenvoudige verdelers van geld te treden, om over te schakelen op een echt dienstenaanbod binnen een hertekend gezinsbeleid, met inbegrip van met name de van het Fonds voor de collectieve uitrusting, opvang van jonge kinderen, geërfde bevoegdheden? Een voorbeeld. Hoe zouden de kinderbijslagfondsen in de toekomst de gemeenschappen – gewesten – kunnen ondersteunen vanuit hun wens om specifieke accenten te leggen bij hun gezinsbeleid, dat het dagelijks leven van inwoners van deze gemeenschappen beïnvloedt?

En moeten we, vanuit een nog veel verregaandere maar politiek visionaire visie die rekening houdt met het tweeledige landschap van een sociale zekerheid waarvan de professionele opbouw federaal blijft met gewestelijke vertakkingen naar de burger toe, niet nagaan of het niet het geschikte moment is om, uitgaande van de burger en de gezinnen in ruime zin, “Zekerheidshuizen” op te richten, waarbinnen de hervormde kassen in symbiose met de ziekenfondsen en andere meewerkende instellingen (waarbij het federale en het gewestelijke naast elkaar kunnen bestaan en zelfs hand in hand kunnen gaan) een stimulerende, bindende rol kunnen spelen, in de voorhoede van een sociale bescherming die helemaal op deze tijd is afgestemd?

2.4. VIJFDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER PARITAIR BEHEER?

Het vierde thema: moet het paritair beheer als participatief overheidsmanagement dat zijn sporen in de sociale zekerheid verdiende, als sociaal bindmiddel, als overdracht van het vertrouwen in eerste lijn, aan de kant worden geschoven en worden opgedoekt daar waar zijn financiële grond verdwijnt?

Kunnen andere gronden worden ingeroepen en volstaan (historische, sociologische, waarborg van samenhang voor alle sociale transfers in verhouding tot wat federaal blijft ...)?

En als dit type beheer moet blijven bestaan, in welke vorm moet dat dan, op welk niveau, met welke schikking en eisen? Met andere woorden, moet het beheer van de kassen zelf niet het patronale, beroepsmatige keurslijf verlaten? Kan zo'n uitstap nog worden uitgesteld met als reden dat hij het oorspronkelijke sociale organisationele Jalta op losse schroeven zou zetten? Of omdat vertegenwoordigers die in staat zijn om in een hogere klasse te spelen, moeilijk te vinden zijn? Moeten de Raden van Bestuur niet opener worden als de 'kassen' overeind willen blijven?

2.5. VIJFDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER DE GEZINSBIJSLAG?

Het vijfde en zesde thema (de laatste van mijn inleiding) zijn die van de tellers die weer op nul worden gezet, wat vragen oproept over het principe en de inhoud ...

Laten we met het principe beginnen: is het mogelijk, in de euforie van de veroverde autonomie, de gezinsbijslag af te schaffen en andere vormen van hulp of steun aan gezinnen in te voeren, alternatieve, meer gewenste en doeltreffender vormen? Hier zullen de juristen zich over buigen en ze, Vincentia Michiels op kop, zullen ons herinneren aan wat onder de 'standstill' wel en niet kan, het gaat met andere woorden over de manoeuvreerruimte.

2.6. ZESDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE HET ZOEKEN NAAR VERWACHTINGEN EN BEHOEFTE STOPZETTEN?

Moeten we net binnen die manoeuvreerruimte, op een ogenblik waarop juridisch, wettelijk, decretaal, politiek alles of toch veel opnieuw mogelijk wordt, alles samenkomt opdat "we eindelijk uit de impasse zouden geraken"¹⁰, al was het maar uit de onredelijke technische complexiteit, het knippen en plakken van het overgeleverde dat binnen die manoeuvreerruimte nauwelijks heeft bewogen, moeten we de oogst, het onderzoek¹¹ en de analyse van de gegevens laten liggen die het mogelijk maken te bepalen welke behoeften er zijn,¹¹ welke verwachtingen¹¹ bij de betrok-

(10) Zie hiervoor ook mijn ongeveer 25 jaar oude voorstel in «Prestations familiales et projets de réforme», *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid (BSTZ)*, juni-juli 1989, p. 433.

(11) Met andere woorden, welke is vandaag in Vlaanderen, in Wallonië, in Brussel, in het Duitstalige landsgedeelte die 'behoefte aan zekerheid' in 2014 waar een van onze grootste hedendaagse sociale denkers, Guy Perrin, ons in 1969 met brio over onderhield («Le besoin de sécurité dans les sociétés avancées d'aujourd'hui et de demain», gebracht tijdens het colloquium van 25 tot 28 november van het Internationaal Instituut voor Sociale Studiën in Genève, met als thema «Welk sociaal beleid heeft de samenleving van morgen nodig?», *Bulletin de l'IIES*, 1971, nr. 8, pp. 3 tot 27) met als «belangrijkste conclusie» het voorstel om «een beroep te doen op het prospectieve onderzoek» dat wordt gewijd aan die behoefte en aan «de aanpassing van de functie zekerheid in de ontwikkelde samenlevingen van morgen».

Albert Delpérée, een ander groot erkend expert van de sociale bescherming, die ons ministerie van Sociale Voorzorg (nu Federale overheidsdienst of FOD Sociale Zekerheid) leidde, verduidelijkte tijdens datzelfde colloquium dat «De behoefte om te voldoen bepaald wordt op basis van een gegeven beschaving, van haar technische en economische mogelijkheden, haar structuren en sociale instellingen, haar culturele en menselijke waarden» («La Sécurité sociale dans la Communauté économique européenne», hierboven genoemd *Bulletin IIES*, p. 29) en dat het verstandig zou zijn om een zeker empirisme achter ons te laten, «met name dankzij een betere voorbereiding van de beslissingen en het gebruik van de planningsmethode» (p. 39), een evolutie die zou «vereenvoudigd worden door een wetenschappelijker onderzoek van de behoeften» (p. 67), maar ook door «de deelname van de betrokkenen, door de bepaling van de prioriteiten, door de hervorming van de diensten» (p. 67) enzovoort. Albert Delpérée stelde in de «conclusies» overigens ook vast dat in het Europa van de (toen nog) zes «heel spontaan een sociale zekerheid ontstaat die de synthese vormt van de sociale zekerheid van de burger en de sociale zekerheid van de werknemer» (p. 66). 45 jaar later lijkt de zesde hervorming van de Belgische staat daar wat laat het bewijs van te zullen leveren.

Ten slotte stelde de derde grote kenner en analist van onze sociale zekerheid, Guy Spitaels, voor hij aan zijn welbekende politieke carrière begon, als Onderzoeksdirecteur aan het sociologie-instituut van de ULB tijdens datzelfde colloquium voor om een onderscheid te maken tussen 'verwachtingen' en 'behoeften' («Aspirations et besoins de sécurité sociale: une enquête en Belgique», hoger genoemd *Bulletin IIES*, pp. 69 tot 91, special, pp. 70 tot 72, I,2) lezing gebaseerd op een reeks interviews en eindigend met prioriteiten die het, als ze zouden worden herhaald, niet aan belang zou ontbreken (bijvoorbeeld voorkeur voor de verspreiding van gratis onderwijs tegenover een verhoging van de kinderbijslag, voorrang aan een kinderopvangnetwerk in plaats van aan een verhoging van de individuele uitkeringen) (p. 81)).

ken gezinnen? Moeten we een dergelijke wetenschappelijke aanpak, die lang werd verwaarloosd, buiten strijd laten, terwijl hij dankzij de geactualiseerde elementen de mogelijkheid zou bieden om de stelsels te vernieuwen door het zo veel mogelijk wegwerken van de genoemde bestaande problematieken, zoals het al dan niet behouden van de rang van het kind, van het al dan niet integreren van de bijslag in de fiscaliteit of het al dan niet toekennen van kinderbijslag onder inkomstvoorwaarden, het al dan niet ondersteunen van een of ander demografisch beleid of van een doorgedreven strijd tegen de armoede enzovoort, zoals het al dan niet behouden van toeslagen op basis van leeftijd, bepaalde sociale statuten, die federaal bleven, van de begunstigden (werklozen, gepensioneerden ...) enzovoort.

*

Dat zijn een heleboel ko's die, als ze werkelijkheid worden, het landschap, het gedrag, de organisatie, de gewetens en relaties grondig door elkaar kunnen schudden.

Nu moet u de pionnen verzetten, voor en tegen elkaar afwegen, verbeteringen aanbrengen om te zorgen voor, naar ik hoop, het mogelijke, het beste, het gewenste, de uitmuntendheid en het 'stoppen van het op gevoel varen' ...

(Vertaling)

INHOUDSTAFEL

VAN 'CHAOS' TOT 'KO'S'? OF OVER HET PLEZIER EN DE ZIN(LOOSHEID) VAN BANGMAKERIJ

1.	«CHAOS» ...?	
	– DE KINDERBIJSLAG KRIJGT UITSTEL –	
	OF	
	DE ORGANISATORISCHE BIJNA-STILSTAND VAN DE KENTERING DENKPISTES	591
1.1.	EERSTE VERDUIDELIJKING: DE OVERGANGSPERIODE 2014-2016-2020	593
1.2.	TWEEDE VERDUIDELIJKING: HET DOORKNIPPEN VAN DE VEILIGE NAVELSTRENG VAN DE SOCIALE ZEKERHEID	593
1.3.	DERDE VERDUIDELIJKING: GELIJKE KINDERBIJSLAG VOOR LOONTREKKENDEN-ZELFSTANDIGEN-AMBTENAREN	594
1.4.	VIERDE VERDUIDELIJKING: DE OPTIMALISERING VAN HET BETALINGSCIRCUIT	594
1.5.	VIJFDE VERDUIDELIJKING: HET DOMICILIE, TOEWIJZINGSCRITERIUM VOOR DE GEWESTINSTELLINGEN	594
1.6.	ZESDE EN LAATSTE VERDUIDELIJKING: FAMIFED IN INTERFEDERALE BAAN	595
2.	TOT 'KO'S' ...?	
	– DE MOGELIJKE NIEUWE WERELD VAN DE KINDERBIJSLAG –	
	OF	
	HET MOMENT VAN DE WAARHEID VOOR DE GEWESTEN EN HET COMMUNAUTAIRE STOF TOT NADENKEN	595
2.1.	EERSTE THEMA, EERSTE VAARWEL OF POTENTIEEL KO: KUNNEN WE ZONDER DE SOCIOPROFESSIELE BAND?	596
2.2.	TWEEDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER COÖRDINATIE EN ONGEWENSTE NIET-CONCURRENTIE?	597
2.3.	DERDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER DE GEZINSBIJSLAGFONDSEN?	597
2.4.	VIERDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER PARITAIR BEHEER?	598
2.5.	VIJFDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE ZONDER DE GEZINSBIJSLAG?	598
2.6.	ZESDE MOGELIJKE KO: KUNNEN WE HET ZOEKEN NAAR VERWACHTINGEN EN BEHOEFTE STOPZETTEN?	599